

**Образецът на частична предварителна
оценка на въздействието влиза в сила
от 01 януари 2021 г.**

Частична предварителна оценка на въздействието

Институция:

Министерство на правосъдието

Нормативен акт:

Проект на Закон за изменение и допълнение на
Закона за медиацията

Не е включен в законодателна/оперативна
програма на Министерския съвет

Включен е в законодателната/оперативната
програма на Министерския съвет за:

.....

Лице за контакт:

**Донка Аврамова- държавен експерт в
дирекция „Съвет по законодателство“**

**Галина Димитрова- държавен експерт в
дирекция „Съвет по законодателство“**

Телефон и ел. поща:

02 9237 341

d_avramova@justice.government.bg

02 9237 553

G_dimitrova@justice.government.bg

1. Проблем/проблеми за решаване:

1.1. Кратко опишете проблема/проблемите и причините за неговото/тяхното възникване. По възможност посочете числови стойности.

Проблемът с натовареността на съда е във фокуса на редица структуроопределящи документи за развитието на съдебната система, като напр. „Пътна карта за изпълнение на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система“ (приета с Решение на Министерския съвет № 229/22.04.2016 г.), Доклад на Европейската комисия до Европейския парламент и Съвета на Европа относно напредъка на България по Механизма за сътрудничество и проверка от 13.11.2018г., приетите от ВСС резултати от емпирично изследване на натовареността на съдиите в България, последните годишни анализи на СК на ВСС за натовареността, годишните доклади на ВКС и по-големите съдилища за 2018 г. и много други. През последните пет години населението на България е намаляло с 6,71%, но броят на постъпилите дела в съдилищата се увеличава с 2.82%. Тази тенденция като цяло се наблюдава през последните 10-15 години

Подобряването на ефикасността на съдебната власт чрез реформи изисква непрекъснати промени и актуализация на различните елементи и процеси на управление на съдебната система. Един от ключовите фактори за нейната ефективност е свързана с необходимостта от регулиране на натовареността на съдилищата, от която зависи в огромна степен качеството и бързината на правосъдието.

Въвеждането и насърчаване използването на медиацията, освен че непосредствено рефлектира върху работата на съда, но и дава безспорно по-икономична от гледна точка на време и финансови ресурси алтернатива за гражданите и бизнеса при разрешаване на спорове, което я прави доказано ефективна. медиацията е един от способите за преодоляване на неравномерната

натовареност на съдилищата, водещ до икономия на ресурси и време и намаляване на административната тежест на производствата.

По-широкото прилагане на медиацията в Република България и формирането на обществена нагласа за това, налагат да се излезе от рамките на досегашния подход само по популяризиране на медиацията като алтернативен способ за разрешаване на спорове и да се добави нов подход, който да стимулира процеса- въвеждането на задължителна съдебна медиация по определени видове дела и в определени случаи, като бъде актуализирана нормативната уредба в Закона за медиацията, ГПК и всички други относими нормативни актове, свързани с медиацията по гражданскоправни и търговски спорове.

Въвеждането на задължителна съдебна медиационна процедура по определени видове граждански и търговски дела ще способства за насърчаване на използването на алтернативни способи за разрешаване на спорове, намаляване натовареността на съдилищата и повишаване на ефективността в сферата на гражданското и търговското правораздаване. Актуалното състояние на медиацията, въпреки приетия през 2004г. Закон за медиацията и натрупаната практика по неговото прилагане, все още не е напълно задоволително. Съгласно препоръките на СЕРЕJ от 2017г. в доклада „Първа оценка и препоръки- развитие на медиацията в България“, потенциалът на медиацията не се използва пълноценно, а съгласно действащата нормативна регулация в тази област медиацията е изцяло доброволна и не се предвижда задължителност.

Въвеждането на модел за задължителна медиация ще гарантира:

1. Утвърждаване на културата на споразумението като начин за решаване на спорове, което досега е много слабо познато, респективно до увеличаване на използването на извънсъдебната медиация като цяло и гарантиране правата и интересите на страните;
2. Намаляване на натовареността на съдилищата и съответно повишаване на ефективността в сферата на гражданското и търговското правораздаване;
3. Повишаване доверието в съдебната система и подобряване на бизнес средата.

Задължителният характер на медиацията ще осигури участието на страните по спора в процедурата по медиация, което към настоящия момент е една от най-големите пречки за провеждането на медиации-липса на желание и доверие на страните.

Увеличеното използване на медиацията чрез задължителността на съдебната медиация ще доведе до повишаване на информираността на гражданите за възможностите на медиацията изобщо, за повишаване на доверието към нея и като цяло за изграждане на правна култура.

Съгласно статистическите данни на функциониращите към този моменти съдебни центрове за медиация, постигнатите спогодби в реално проведени медиационните процедури са между 25-35% , тоест, не по-малко от една четвърт от проведените медиации са били успешни. Същевременно, остава висок дела на непроведените медиации- по над 50% от изпратените в центровете спорове не е проведена процедура по медиация, което е и пречка да се осигурят условия за постигането на споразумение между страните въобще.

1.2. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Необходими са законодателни изменения за решаване на констатираните в т. 1 проблеми.

Не е възможно проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности поради наличие на законови празноти.

1.3.Посочете защо действащата нормативна рамка не позволява решаване на проблема/проблемите.

Съществуващата законодателна уредба не позволява да бъде регулирано постъплението на дела в съдилищата съобразно ресурсите на съдебната система, респективно не съществува механизъм за регулиране на ефективността на правораздаването.

Същевременно, медиацията е един от способите за преодоляване на неравномерната натовареност на съдилищата, водещ до икономия на ресурси и време и намаляване на административната тежест на производствата. Съгласно статистическите данни на функциониращите към този момент съдебни центрове за медиация, постигнатите спогодби в реално проведени медиационните процедури са между 25-35% , тоест, не по-малко от една четвърт от проведените медиации са били успешни. Същевременно, остава висок дела на непроведените медиации- по над 50% от изпратените в централните спорове не е проведена процедура по медиация, което е и пречка да се осигурят условия за постигането на споразумение между страните въобще.

Независимо, че повече от 15 години е приет Закона за медиацията и е въведен института на медиацията в страната, поради фрагментирания подход и липсата на достатъчно доверие в този способ за решаване на спорове, може да се направи извод, че цялостното качество и количество на медиацията е несигурно и напълно незадоволително и неадекватно на положените усилия от страна на съдии и медиатори. Постигането на същински резултати в тази насока, а също и по отношение на ефективността на правораздаването, може да се реализира само чрез въвеждане на задължителна медиационна среща на страните по определени видове дела и в определени случаи. Задължителният характер на медиацията ще осигури участието на страните по спора в процедурата по медиация, което към настоящия момент е една от най-големите пречки за провеждането на медиации-липса на желание и доверие на страните.

1.4.Посочете задължителните действия, произтичащи от нормативни актове от по-висока степен или актове от правото на ЕС.

Проектът на ЗИД на ЗМ не съдържа разпоредби, пряко въвеждащи актове на Европейския съюз. Същевременно следва да се отчете, че направените предложения за законодателни изменения са в съответствие с препоръките на СЕРЕJ от 2017г. в доклада „Първа оценка и препоръки- развитие на медиацията в България“, както и с редица препоръки на Комитета на министрите във връзка със съдебната медиация и медиацията по граждански дела.

1.5. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не е правена последваща оценка на въздействието на Закона за медиацията.

- ✓ **Цел:** Намаляване на натовареността на съдилищата и съответно повишаване на ефективността в сферата на гражданското и търговското правораздаване;
- ✓ **Оперативна цел:**

Въвеждане от 01.01.2024г. на задължителна съдебна медиация за производствата по определени граждански и търговски дела, подсъдни на районните и окръжните/апелативните съдилища;

Подцели:

- ✓ Насърчаване на използването на алтернативни способи за разрешаване на спорове от страните (включително от техните адвокати);
- ✓ Изграждане на облик и доверие към медиацията като полезен за обществото институт, който спестява време, ресурси и подобрява отношенията между хората.
- ✓ Утвърждаване на културата на споразумението като начин за решаване на спорове, което досега е много слабо познато, респективно до увеличаване на използването на извънсъдебната медиация като цяло и гарантиране правата и интересите на страните;
- ✓ Повишаване доверието в съдебната система и подобряване на бизнес средата.

Въвеждането и насърчаването на използването на медиацията, освен че непосредствено рефлектира върху работата на съда, но и дава безспорно по-икономична от гледна точка на време и финансови ресурси алтернатива за гражданите и бизнеса при разрешаване на спорове, което я прави доказано ефективна.

Постигането на тези резултати може да се реализира само чрез въвеждане на задължителна медиационна процедура по определени видове дела и в определени случаи. Задължителният характер на медиацията ще осигури участието на страните по спора в процедурата по медиация, което към настоящия момент е една от най-големите пречки за провеждането на медиации – липса на желание и доверие на страните. Медиационните процедури ще се осъществяват с помощта на медиатори към съдебните центрове, които ще се изградят във всички окръжни съдебни райони на страната и на координатори в тези центрове. Предвижда се изграждане на поделения в районните съдилища извън областните градове, а по преценка на СК на ВСС и изграждането на самостоятелни съдебни центрове към определени районни съдилища с оглед натовареността им.

Със закона ще се постигне провеждане на медиационна процедура не по-малко от 50 000 съдебни дела годишно.

Посочете определените цели за решаване на проблема/проблемите, по възможно най-конкретен и измерим начин, включително индикативен график за тяхното постигане. Целите е необходимо да са насочени към решаването на проблема/проблемите и да съответстват на действащите стратегически документи.

3. Заинтересовани страни:

1. Съдии, ангажирани с приложението на Гражданския процесуален кодекс- техният брой не може да се определи;

2. Физически и юридически лица, страни по граждански и търговски спорове- техният брой не може да се определи;

3. Адвокати, предоставящи защита по граждански и търговски спорове- техният брой не може да се определи.

4. Медиатори и координатори в съдебните центрове, които ще осъществяват и организират медиационните процедури- техният брой не може да се определи.

Посочете всички потенциални заинтересовани страни/групи заинтересовани страни (в рамките на процеса по извършване на частичната предварителна частична оценка на въздействието и/или при обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове), върху които предложенията ще окажат пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи/общини и др.).

4. Варианти на действие. Анализ на въздействията:

4.1. По проблем 1: Подобряване на ефикасността на съдебната власт-Намаляване на натовареността на съдебната система и повишаване на качеството на работа.

Вариант 1 „Без действие“:

Описание:

При вариант „Без действие“ ще продължат да съществуват констатираните досега проблеми:

- ✓ Прекалена натовареност на съдебната система и бавно правораздаване;
- ✓ Липса на реална алтернатива на разрешаването на споровете по съдебен ред;
- ✓ Ниска ефективност на медиацията като институт от момента на приемането на Закона за медиацията през 2004 г. и досега;
- ✓ Ниско доверие в съдебната система и проблеми при функционирането на бизнес средата в страната.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

При този вариант положителни въздействия върху пряко и косвено заинтересованите страни не се очакват.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Ще продължава да се увеличава натовареността на съдебната система, което ще води до забавяне на правораздаването, срив на доверието в съдебната система и проблеми при функционирането на бизнес средата в страната.

Специфични въздействия:

Въздействия върху малките и средните предприятия: Проектът не регулира предоставянето на административни услуги и не въвежда нови задължения за физическите и юридическите лица и в този смисъл няма отношение към административната тежест за физическите и юридическите лица.

Административна тежест: При този вариант не се очаква намаляване на административната тежест за физическите и юридическите лица.

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 „Приемане на предложения проект на акт“:

- ✓ Намаляване на натовареността на съдебната система и повишаване на качеството на работа;
- ✓ Насърчаване на използването на алтернативни способи за разрешаване на спорове от страните (включително от техните адвокати);
- ✓ Изграждане на облик и доверие към медиацията като полезен за обществото институт, който спестява време, ресурси и подобрява отношенията между хората.
- ✓ Утвърждаване на културата на споразумението като начин за решаване на спорове, което досега е много слабо познато, респективно до увеличаване на използването на извънсъдебната медиация като цяло и гарантиране правата и интересите на страните;
- ✓ Повишаване доверието в съдебната система и подобряване на бизнес средата.

При този вариант ще бъдат осигурени:

- ✓ Задължителна съдебна медиация в производствата по определени граждански и търговски дела като средство за насърчаване на използването на алтернативни способи за разрешаване на спорове;
- ✓ Създаване на съдебни центрове за медиация в цялата страна, в които ще работят висококвалифицирани медиатори;
- ✓ Спестяване на време и ресурси при разглеждане на граждански и търговски спорове чрез алтернативни способи за решаването им;
- ✓ По не по-малко от 50 000 съдебни дела годишно ще се осъществява задължителна медиационна процедура.

За решаване на идентифицираните проблеми и в съответствие с поставените оперативни цели и подцели, следва да се направят следните законодателни промени:

1. Изменения и допълнения в Закона за медиацията:

С предложените изменения и допълнения в Закона за медиацията не следва да се засягат сега действащите правила, уреждащи същността на медиацията, статута на медиаторите и провеждането на медиационната процедура. Необходимо е да се възприеме подходът предложените изменения да бъдат обособени в самостоятелна глава шест на закона, озаглавена „Съдебна медиация“. Въведените в тази нова глава специфични правила ще са приложими само към случаите, когато процедурата по медиация се провежда по спор, предмет на висящо съдебно производство и то в съдебен център по медиация.

Следва да се предвиди медиацията по висящи дела да може се осъществява чрез съдебни центрове по медиация. В случаите, когато медиацията във връзка с висящо дело е задължителна, е необходимо да се регламентира, че процедурата ще се провежда само в съдебните центрове .

Законът ще урежда задължителният елемент в процедурата по медиация, когато друг закон предвижда, че такава процедура задължително трябва да бъде проведена във връзка с висящо дело. Следва да се регламентира, че задължението на страните се свежда до добросъвестно участие в процедура по медиация с продължителност от минимум 1 час, но не повече от 3 часа. В рамките на тази обща продължителност, по преценка на медиатора, той може да проведе и отделни срещи с всяка от страните. По този начин задължителният характер на медиацията, в случаите, предвидени в закона, ще бъде определен като задължение на страните да участват в медиационни срещи с определена продължителност, но не и като задължение да постигнат споразумение. Единствено от волята на страните ще зависи дали те ще постигнат споразумение в рамките на задължителната част на процедурата по медиация, дали ще изберат да продължат процедурата и след приключване

на задължителната ѝ част, ако след това имат желание да продължат опитите си за постигане на споразумение, или няма да сторят това (в който случай процедурата се прекратява).

Целта на закона е да осигури възможност на страните по висящо съдебно дело да разберат за възможностите, които им предоставя медиацията, за да разрешат спора си, включително като им бъде осигурена възможност да направят стъпки в тази посока, подпомагани от квалифициран медиатор. Осигуряването на тази възможност трябва да бъде ефективно, поради което ще се предвижда, че в случай на смърт на страната или прекратяването на юридическото лице – страна по делото, настъпили след започването, но преди да е приключила задължителната част на процедурата по медиация, процедурата ще започва отначало.

Началото на процедурата ще се определя от координатора на съдебния център, като при наличие на особени непредвидени обстоятелства страната може да поиска отлагане на насрочената среща. Медиаторът ще се посочва служебно от съдебния център, като страните ще имат възможност и да изберат медиатор сред вписаните в регистрите на съдебните центрове, ако постигнат съгласие за конкретно лице. Координаторът на съдебния център ще уведомява съда за спирането на процедурата по медиация, а медиаторът ще уведомява съда за резултата от процедурата – дали е прекратена с постигнато споразумение, или страните не са имали желание да постигнат такова, като предоставя и информацията относно участието на страните в процедурата, но при съблюдаване на принципа за поверителност на медиацията.

Ще бъдат предложени изменения в закона в материята на споразумението, постигнато в процедура по медиация, които обхващат случаите на постигнати споразумения по спорове, предмет на висящи съдебни дела. На първо място ще се предвиди изменение в Закона за медиацията, което ще определя, че когато страните са се споразумели в процедура по медиация по въпроси, които в една част са предмет на съдебно производство, а в друга част излизат извън предмета на конкретното дело, като същевременно страните искат да придадат изпълнителна сила на споразумението и в частта, в която излиза извън предмета на съдебния спор, постигнатото споразумение следва да се одобри съда, който разглежда делото. Така няма да е необходимо, за да се придаде изпълнителна сила на частта от споразумението, излизаща извън предмета на съдебното дело, страните да инициират отделно охранително производство пред районния съд.

Относно споразумението, постигнато в процедура по съдебна медиация, ще се предложи то да бъде само в писмена форма с цел по-голяма сигурност в отношенията между страните, доколкото тези отношения са предмет на висящо съдебно дело. Изискването за форма не означава, че споразумението винаги трябва да се предостави на съда – това ще е необходимо, само когато страните искат то да бъдат одобрено като съдебна спогодба. В последния случай следва да се уреди кой съд е компетентен да одобри спогодбата. В случай че спогодбата обхваща предмета на няколко различни съдебни дела, това ще бъде само съдът пред който е образувано първото дело, като по този начин не е необходимо да се провеждат няколко отделни процедури по одобряване на спогодбата.

Целта на предложените промени е да се институционализират усилията за доброволно уреждане на спора, с оглед постигане на бързина чрез избягване на значително по-продължителната и сложна съдебна процедура, както и на баланс на интересите на страните, доколкото подпомагани от медиатора, те участват при окончателно регулиране на отношенията, предмет на делото. Със закона ще се постигне провеждане на задължителна медиационна процедура по не по-малко от 50 000 съдебни дела годишно, което значително ще облекчи както страните по делата, така и съдебната система.

От обстоятелството, че процедурата по съдебна медиация се организира от съдебните центрове по медиация, следват и специфики във връзка с провеждането ѝ, уредени в предложените изменения на закона.

2. Изменения и допълнения в Гражданския процесуален кодекс (ГПК):

Постигането на поставените цели и очакваните резултати може да се реализира само чрез въвеждане на задължителна медиационна процедура по определени видове дела и в определени случаи, предвидени в предложените промени в ГПК. Задължителният характер на медиацията ще осигури участието на страните по спора в процедурата по медиация, което към настоящия момент е една от най-големите пречки за провеждането на медиации – липса на желание и доверие на страните.

В закона ще се регламентира осъществяването на медиация по определени висящи граждански и търговски дела. Ще бъдат уредени две категории съдебна медиация.

Към първата категория ще се отнася медиацията по делата, които ще бъдат изчерпателно и ограничително изброени в ГПК и по тях съдът, пред който делото е висящо ще задължава страните да участват в медиационна процедура, като проверява единствено дали не е налице някоя от отрицателните предпоставки, в която са посочени общите изключения, при които медиационна процедура не се провежда. При тези дела съдът не извършва собствена преценка дали те са подходящи за медиация, а е обвързан от характера на предявените по делото искове и тяхната принадлежност към лимитативно изброените такива, т.е. става дума за медиация, обусловена единствено от предмета на делото.

Към втората категория ще се отнася медиацията по делата, чиято допустимост е обусловена от наличието на две кумулативно предвидени предпоставки:

1) предявеният по делото иск, с оглед претендираното по него материално право, да попада в кръга на изрично изброените и

2) позитивната преценка на съда, че предвид конкретните обстоятелства по делото спорът е подходящ за медиация, която се формира въз основа на *примерно* посочени критерии, свързани с отношенията между страните, безспорността на фактическите обстоятелства, на които е основано претендираното от ищеца по делото право, респ. възраженията или насрещните претенции на ответника и др. За разлика от по-горе изложеното тук ще бъде предвидено дискреционно правомощие на съда да прецени дали при тези дела могат да бъдат постигнати целите на медиационната процедура.

Предвидените общи изключения, които обуславят недопустимост на медиационната процедура, ще се отнасят както за задължителната медиация от първия тип, така и за тази от втория тип, като са възприети различни критерии: изрично изключване на съответната категория дела от медиационната процедура със закон, процесуалното и извънпроцесуалното поведение на ответника (признание на иска, насилие, осъществено от едната страна над другата), качеството на една от страните по делото (държавно учреждение, потребител) и др.

Определението на съда в тези случаи, с което съдът препраща делото за осъществяване на медиационна процедура или отказва да допусне такава, няма да подлежи на самостоятелен инстанционен контрол, макар това да не е посочено изрично, тъй като то няма да попадне в нито една от хипотезите на чл. 274, ал. 1 от ГПК. Ще се предвиди правомощие на въззивния съд за служебно задължаване на страните да участват в медиационна процедура, ако първоинстанционният съд е пропуснал да стори това, или да препрати делото към такава

процедура, при гореизброените условия, ако прецени че са налице установените в закона предпоставки и такава процедура не е била осъществена в първоинстанционно производство.

В закона ще се възприеме принципът, че процедурата по съдебна медиация е приключена успешно, когато страните са постигнали медиационно споразумение, независимо дали са направили искане за одобряването му като съдебна спогодба, по реда на чл. 234 от ГПК, или са десезирали съда с произнасяне по съществото на спора чрез оттегляне или отказ от иска, обосновано с наличието на такова споразумение.

В закона ще бъде установен принципът на еднократност на медиационната процедура и изрично предвиден, при запазване на нейния характер на алтернативен и паралелно осъществяван във връзка с исковото производство способ за доброволно уреждане на отношенията, предмет на висиящия спор. Доколкото провеждането на медиацията не следва да пречи развитието на исковото производство, следва да бъде регламентиран максимален срок за нейното приключване от 3 месеца, който да тече от съобщаването на страните на определението, с което делото е препратено към медиация.

Принципът обаче е, че срокът за приключване на медиационната процедура ще се определя от съда и той може да определи и по-кратък от максималния срок, като това следва да бъде съобразено с предвидения стандарт за обща продължителност на съдебната медиация, която ще предвижда обща продължителност на отделните медиационни срещи от 3 часа, като минимален стандарт за провеждане на съдебната медиация, с чието изчерпване и ако страните не се съгласят за продължаване на процедурата, тя следва да се счита приключила, независимо че определеният от съда срок не е изтекъл.

В проекта ще се регламентира и възлагането на разноските за медиационната процедура, с оглед от една страна страните да не бъдат задължавани да ги внасят предварително, а от друга, те да бъдат възстановявани в полза на бюджета на съда, от който са направени, съобразно изхода на спора по делото, т.е. съразмерно на уважената, респ. на отхвърлената част от иска, вкл. и при прекратяване на производството по делото.

За постигане на поставените цели ще се предвиди санкция за страната, която не е участвала лично или чрез пълномощник в процедура по съдебна медиация, ако по делото не е постигнато споразумение, а именно възлагане на разноските върху нея, независимо от изхода на спора. Когато и двете страни не са участвали в процедурата по медиация, таксите и разноските ще останат върху тях, както са ги направили, а разноските ще се заплащат от тях поравно, т.е. в този случай нито една от страните няма да може да претендира от другата репариране на разноските по делото съобразно изхода на спора, а отговорността им за възстановяване на тези, заплатени по медиационната процедура, ще бъде равна.

Ще се предвиди разширяване на кръга на основанията за връщане на половината от заплатената от ищеца държавна такса чрез включване на хипотезата на прекратяване на делото поради оттегляне или отказ от иска, но само ако те са резултат на постигнато между страните споразумение, извън случаите по чл. 234 от ГПК, независимо дали то е постигнато в процедурата по съдебна медиация, или извън нея. Целта е десезирането на съда с произнасяне по съществото на спора, когато то е обусловено от извънсъдебно уреждане на спора.

В закона ще се уреди и разпределението на разноските за медиационната процедура при особените иски производствa.

Необходимо е да се въведе и специфична уредба на задължителната медиационна процедура при особените иски производствa, когато естеството им налага това. Като цяло

уредбата на медиацията при тези производства е чрез препращане към общата уредба на задължителната медиация, като така се постига единна уредба на института. При бързите производство допълнително ще се предвиди, че срокът за насрочване на делото след приключване на процедурата по размята на книжа се променя на шест седмици, за да се осигури възможност за провеждане на процедурата по медиация, която следва да се проведе именно в този срок. При съдебната делба ще се предвиди, че страните следва да бъдат задължени от съда да участват в процедура по медиация както във фазата по допускането на делбата, така и във фазата по извършването ѝ, което е обусловено от различните проблеми, които се разрешават в двете фази на това производство.

3.Изменения и допълнения в Закона за съдебната власт:

Създаването на съдебните центрове по медиация е необходимо да се предвиди чрез изменение в устройствения Закон за съдебната власт. За осигуряване на поставените цели съдебните центрове ще функционират към окръжните съдилища, т.е. при окръжния съд ще бъдат назначени съдебните служители, които ще администрат процедурата по медиация (координатори на съдебните центрове). Същевременно във всеки районен съд ще бъдат разкрито териториално поделение на центъра по медиация, което ще предоставя необходимата инфраструктура, за да бъдат провеждани процедури по медиация. Ще се предвиди възможност с решение на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет да бъдат разкривани и самостоятелни центрове за съдебна медиация при по-големите, респективно по-натоварените районни съдилища. Подробната регламентация на структурата на съдебните центрове по медиация, тяхната организация и задълженията на координаторите на центровете следва да се уреди с подзаконов нормативен акт, издаден от Висшия съдебен съвет.

Обособяването на провеждането на съдебната медиация в съдебни центрове е свързано с осигуряването на качеството на процедурата по медиацията и организирането на провеждането ѝ, тъй като тази процедура в случаите на задължителната медиация ще бъде част от съдебното производство. Поради това ще се предвиди процедурата по съдебна медиация да се осъществява само от медиатори, вписани в регистри към окръжните съдилища, които трябва да отговарят освен на общите изисквания на закона включително да са вписани в Единния регистър на медиаторите към министъра на правосъдието, също така да са преминали допълнителен подбор и специализирано обучение, свързано с работата на съдебните центрове.

2. Друга подзаконова уредба

Подробната уредба на въпросите относно извършването на подбора на медиаторите, специализираното им обучение, извършването на вписването и заличаването на медиаторите от регистрите, техния мандат и контрола върху дейността им, извършван в рамките на съдебния център по медиация, се предвижда да бъде въведена с наредба, издадена от Висшия съдебен съвет. Наредбата ще уреди подробно и дейността на координаторите на съдебните центрове във връзка с организирането на провеждането на процедурите по медиация, както и заплащането на възнаграждението на медиаторите за извършените от тях медиации, а също и заплащането, което страните ще дължат за процедурата по медиация, когато тя надхвърли по тяхно желание задължителната си част.

С оглед необходимата техническа готовност за прилагането на законодателните изменения следва да се предвиди отлагателен срок за влизане в сила на предложените изменения -01.01.2024 г., както и отклонение от общия принцип за действие на процесуалните норми по отношение на

заварените производства, а именно да се предвиди законодателните изменения в ГПК да имат действие занапред – само по отношение на делата, образувани след влизането на закона в сила.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

- ✓ Намаляване на натовареността на съдебната система и повишаване на качеството на работа;
- ✓ Насърчаване на използването на алтернативни способи за разрешаване на спорове от страните (включително от техните адвокати);
- ✓ Изграждане на облик и доверие към медиацията като полезен за обществото институт, който спестява време, ресурси и подобрява отношенията между хората.
- ✓ Утвърждаване на културата на споразумението като начин за решаване на спорове, което досега е много слабо познато, респективно до увеличаване на използването на извънсъдебната медиация като цяло и гарантиране правата и интересите на страните;
- ✓ Повишаване доверието в съдебната система и подобряване на бизнес средата

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Не се предвиждат негативни въздействия.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия:

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Не се предвижда въздействие върху малките и средни предприятия.

Административна тежест: Проектът не регулира предоставянето на административни услуги и не въвежда нови задължения за физическите и юридическите лица и в този смисъл няма отношение към административната тежест за физическите и юридическите лица.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант „Предприемане на организационни и други мерки без нормативни промени“:

Описание:

Не е възможно предприемането само на организационни мерки. Необходимо е уреждането на проблема с нормативен акт.

За този вариант са присъщи всички негативни въздействия на Вариант 1.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

При този вариант положителни въздействия върху пряко и косвено заинтересованите страни не се очакват.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

- ✓ Липса на реална алтернатива на разрешаването на споровете по съдебен ред.
- ✓ Прекалена натовареност на съдебната система и бавно правораздаване
- ✓ Ниска ефективност в сферата на гражданското и търговското правораздаване;
- ✓ Липса на реална алтернатива на разрешаването на споровете по съдебен ред;
- ✓ Ниска ефективност на медиацията като институт от момента на приемането на Закона за медиацията през 2004 г. и досега;
- ✓ Ниско доверие в съдебната система и проблеми при функционирането на бизнес средата в страната.

Специфични въздействия:

Въздействия върху малките и средните предприятия: Проектът не регулира предоставянето на административни услуги и не въвежда нови задължения за физическите и юридическите лица и в този смисъл няма отношение към административната тежест за физическите и юридическите лица.

Административна тежест: При този вариант не се очаква намаляване на административната тежест за физическите и юридическите лица.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

4.2. По проблем 2:

** При повече от един поставен проблем мултиплицирайте Раздел 4.1.*

4.n. По проблем n:

** При повече от един поставен проблем мултиплицирайте Раздел 4.1.*

5. Сравняване на вариантите:

Степени на изпълнение по критерии: 1) висока; 2) средна; 3) ниска.

5.1. По проблем 1:

		Вариант „Без действие“	Вариант 1	Вариант 2	Вариант n
Ефективност	Цел 1: „Намаляване на натовареността на съдебната система и повишаване на качеството на работа“	ниска	висока	ниска	
Ефикасност	Цел 1: „Намаляване на натовареността на съдебната система и повишаване на	ниска	висока	ниска	

	качеството на работа“				
Съгласуваност	Цел 1: „Намаляване на натовареността на съдебната система и повишаване на качеството на работа“	ниска	висока	ниска	

1.1. Сравнете вариантите чрез сравняване на ключовите им положителни и отрицателни въздействия.

1.2. Посочете степеня, в която вариантите ще изпълнят определените цели, съгласно основните критерии за сравняване на вариантите:

ефективност, чрез която се измерва степеня, до която вариантите постигат целите на предложението;

ефикасност, която отразява степеня, до която целите могат да бъдат постигнати при определено ниво на ресурсите или при най-малко разходи;

съгласуваност, която показва степеня, до която вариантите съответстват на действащите стратегически документи.

5.2. По проблем 2:

* При повече от един поставен проблем мултиплицирайте таблицата за всеки отделен проблем.

5.n. По проблем n:

* При повече от един поставен проблем мултиплицирайте таблицата за всеки отделен проблем.

6. Избор на препоръчителен вариант:

По проблем 1: Вариант „ 2 “

Изборът на вариант 2 ще допринесе за намаляване на натовареността на съдилищата и повишаване на ефективността в сферата на гражданското и търговското правораздаване, както и ще спомогне за изграждане на облик и доверие към медиацията като полезен за обществото институт, който спестява време, ресурси и подобрява отношенията между хората.

По проблем 2: Вариант n „ ... “

.....

.....

По проблем 3: Вариант n „ ... “

.....

.....

Посочете препоръчителните варианти за решаване на поставения проблем/проблеми.

6.1. Промяна в административната тежест за физическите и юридическите лица от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

☐ Ще се увеличи

☐ Ще се намали

☒ Няма ефект

.....
.....

1.1. Изборът следва да е съотнесен с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант за решаване на всеки проблем.

1.2. Ако се предвижда въвеждането на такса, представете образуването на нейния размер съгласно Методиката по чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

6.2. Създават ли се нови/засягат ли се съществуващи регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

☐ Да

.....
.....

☒ Не

1.1. Изборът следва да е съотнесен с посочените специфични въздействия на избрания вариант.

1.2. В случай че се предвижда създаване нов регулаторен режим, посочете неговия вид (за стопанска дейност: лицензионен, регистрационен; за отделна стелка или действие: разрешителен, уведомителен; удостоверителен и по какъв начин това съответства с постигането на целите).

1.3. Мотивирайте създаването на новия регулаторен режим съгласно изискванията на чл. 3, ал. 4 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

1.4. Посочете предложените нови регулаторни режими отговарят ли на изискванията на чл. 10 – 12 от Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.5. Посочете изпълнено ли е изискването на § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.6. В случай че се изменят регулаторни режими или административни услуги, посочете промяната.

6.3. Създават ли се нови регистри от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

☐ Да

Предвижда се към всеки окръжен съд да бъде създаден регистър, в който да се вписват медиаторите, които са приети към съответния съдебен център по медиация. Вписването в регистъра ще бъде резултат от преминаването от медиатора на предвидените подбор и специализирано обучение за приемането му към съдебния център. Регламентацията на вписването и заличаването на вписването на медиатори в тези регистри ще бъде уредено с предвидената

наредба, уреждаща също подбора, обучението, мандата и контрола върху дейността на медиаторите към съдебните центрове по медиация.

Когато отговорът е „Да“, посочете регистрите, които се създават и по какъв начин те ще бъдат интегрирани в общата регистрова инфраструктура.

6.4. По какъв начин препоръчителният вариант въздейства върху микро-, малките и средните предприятия (МСП) (включително по отделните проблеми)?

☐ Актът засяга пряко МСП

☒ Актът не засяга МСП

Законопроектът не регулира обществени отношения, свързани с дейността на МСП.

Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант.

6.5. Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

Не се предвиждат рискове от приемане на предложени акт. Въведените ограничения в срока за провеждане на медиационна процедура от 3 месеца ще препятства възможността за неоправдано увеличаване на продължителността на разглеждането на съдебните дела, по които медиационната процедура е неуспешна.

Посочете възможните рискове от прилагането на препоръчителния вариант, различни от отрицателните въздействия, напр. възникване на съдебни спорове и др.

7. Консултации:

☐ Проведени са консултации

*Посочете основните заинтересовани страни, с които са проведени консултации.
Посочете резултатите от консултациите, включително на ниво ЕС: спорни въпроси, многократно поставяни въпроси и др.*

☒ Предстоят обществени консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове

Проектът на ЗИД на Закона за медиацията заедно с мотивите ще бъдат публикувани за обществени консултации на страницата на Министерството на правосъдието в интернет и на Портала за обществени консултации. На основание чл. 26, ал. 4, изречение последно от Закона за нормативните актове, срокът за предложения и становища по проектите, публикувани за обществени консултации ще бъде 14 дни.

По-краткият срок е обоснован от обстоятелството, че предложените изменения са включени в Националния план за възстановяване и устойчивост със срок на изпълнение в края на четвъртото тримесечие на 2022 г.

Обобщете най-важните въпроси за обществени консултации. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултациялни процедури.

8. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

☐ Да

☒ Не

Проектът на ЗИД на ЗМ не съдържа разпоредби, въвеждащи актове на Европейския съюз, поради което не е приложена таблица за съответствие с правото на Европейския съюз.

1.1. Посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 6.2 и 6.3, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

1.2. Изборът трябва да съответства на посоченото в раздел 1, съгласно неговата т. 1.5.

9. Изисква ли се извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици?

☐ Да

☒ Не

(преценка съгласно чл. 20, ал. 3, т. 2 от Закона за нормативните актове)

10. Приложения:

.....

.....

Приложете необходимата допълнителна информация и документи.

11. Информационни източници:

.....

Посочете изчерпателен списък на информационните източници, които са послужили за оценка на въздействията на отделните варианти и при избора на вариант за действие: регистри, бази данни, аналитични материали и др.

12. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за извършването на частичната предварителна оценка на въздействието:

20.9.2022 г.

X

ЛЮБОМИР ТАЛЕВ

ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ СЗ

Signed by: Daniela Krumova Belchina